

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ
ВИКЛАДАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН**

**Збірник
наукових праць**

2016

ББК 81.2
А - 43
УДК: 81. 243

Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2016. — 105 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Совтис Наталія Миколаївна – доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Заступник головного редактора:

Мороз Людмила Володимирівна – кандидат філологічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Деменчук Олег Володимирович – доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Карпенчук Світлана Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Михальчук Наталія Олександрівна – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Шугасва Людмила Михайлівна – доктор філософських наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Бігунова Світлана Анатоліївна – кандидат психологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ніколайчук Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук, ректор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Романюк Світлана Констянтинівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 11 від 24.11.2016 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 09 — 03.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2016

шквл А нглії та Уельсу.

Істотні зміни, що відбулися з того часу щодо використання іноземних мов не могли не торкнутися. Однією з таких змін стало розширення білінгвальних освітніх програм у багатьох країнах, наприклад Великій Британії та країнах Північної Америки. Подібна програма була запроваджена у 80-х роках у Канаді, де організовувалось використання дітьми другої мови у шкільному оточенні протягом певної частини дня чи протягом певного встановленого часу. Метою програми було довести, що найбільш успішний контекст для вивчення другої мови створюють ситуації природного використання іноземної мови для розв'язання комунікативних завдань, у яких ця мова є засобом спілкування.

В Європі впродовж останніх років спостерігається справжній ресурсний бум матеріалів і практичних рекомендацій для навчання іноземної мови у початковій ланці шкільної освіти. Провідні видавництва Великої Британії пропонують сьогодні на ринку матеріалів для раннього навчання англійської мови понад 20 назв навчально-методичних комплексів.

Навчання 8 і 9-річних дітей іноземної мови (переважно англійської) в Австрії розпочато з 1983 р.. Дворічний курс навчання в загальному обсязі 60 – 70 уроків, по 50 хвилин кожний у період його запровадження будувався на основі усномовної практики в діалогічному мовленні.

В Італії навчання іноземної мови в початковій школі стало обов'язковим з вересня 1992 р. Воно розпочинається з третього класу (з 8-річними дітьми) До складу іноземних мов, які вивчаються, входять французька, німецька, англійська, іспанська. З моменту впровадження раннього навчання іноземної мови його провадили вчителі початкових класів, які успішно пройшли відбіркове мовне тестування і прослухали понад 100-годинний методичний курс.

Світовий досвід впровадження раннього навчання іноземної мови виявив одну дуже важливу проблему: необхідність координації змісту і процесу роботи у початковій і середній школі, щоб здобуті дітьми за перші роки вивчення іноземної мови знання були вміло використанні і розвинуті на наступному етапі шкільної освіти. В Україні ця проблема розв'язується завдяки розробці навчальної програми, яка інтегрує початкову, середню та старші школи та ставить на меті цілісний, холистичний процес розвитку особистості учня з врахуванням психофізіологічних особливостей різних вікових груп.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дем'яненко О. Є. Організація інтегрованого навчання іноземної мови в дошкільних закладах / О.Є. Дем'яненко. – К.: Дошкільна освіта, 2009. – С.36-39.
2. Лабов У. Исследование языка в его социальном контексте. Новое в лингвистике / У. Лабов. – М.: Прогресс, 1975. – С. 96-182.
3. Мечковская Н. Б. Социальная лингвистика / Н.Б. Мечковская М.: Аспект пресс, 1996. – С. 23.
4. Hymes D. Models of the Interaction of Language and Social Life. Directions in Sociolinguistics: the Ethnography of Communication / D. Hymes . – New York: Holt Rinehart and Winston, 1972. – Pp. 35-71.
5. Белл Р. Социоллингвистика / Р. Белл. – М.: Межд. отношения, 1980. – С. 196-206.
6. Гамперц Дж. Типы языковых обществ / Новое в лингвистике. Вып. 7 / Дж. Гамперц. –М.: Прогресс, 1975. – С. 182-199

Резюме. В статье исследуется отечественный и зарубежный опыт внедрения раннего обучения иностранному языку и проблему необходимости координации содержания и процесса работы в начальной и средней школе..

Ключові слова: иностранный язык, воспитание, образование, метод, навыки и способности, начальная и средняя школа.

The summary. The article dwells upon domestic and foreign experience of early foreign language studies introduction and the problem of coordination necessity of content and working process in elementary and secondary school.

Keywords: foreign language, upbringing, education, approach, skills and abilities, elementary and secondary school.

Одержано редакцією 17.11.2016 р.

УДК 811.111:37.02

Н.В. ЧЕРУХА, О. В. БРЕНЬ

ПРО ПИТАННЯ ПОКРАЩЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Резюме. Стаття присвячена проблемам викладання іноземних мов у вищих навчальних закладах та шляхам їх вирішення через уніфікацію навчального процесу та усучаснення комунікативних програм та методик з урахуванням психологічних та вікових особливостей студентів.

Ключові слова: технології, уніфікація, методична система, знання, навички, викладання.

В умовах постійного інтенсивного розвитку передових сучасних технологій виникає багато різноманітних засобів та шляхів оволодіння іноземними мовами, які базуються на розроблених методиках англійських, французьких та німецькомовних країн, що надходять до нас. Але чи можемо ми у системі нашого вузу повністю копіювати методику тих країн, мова яких вивчається у вищих навчальних закладах нашої країни?

Однією з центральних проблем в сучасній методиці викладання іноземної мови є проблема покращення результативності навчання в умовах досить обмеженої кількості годин, виділених для курсу іноземної мови.

Доречним буде використання мовного досвіду зарубіжних країн з їх рідною мовною базою. Через призму досвіду інших країн постає ряд проблем, пов'язаних із викладанням іноземної мови у вищій школі нашої країни.

На жаль, й на сьогодні можна визнати повну відсутність уніфікації навчального процесу. У багатьох закладах вищої школи й досі використовуються розрізнені засоби навчання, запозичені з різноманітних методичних систем, що призводить до певних труднощів при вивченні та засвоєнні нового матеріалу.

Для досягнення високого рівня іноземної мови викладачеві важливо знати новітні методи викладання, спеціальні навчальні техніки та прийоми, щоб оптимально підібрати той чи інший метод відповідно до рівня знань, потреб, інтересів студентів тощо. Раціональне та вмотивоване використання методів навчання на заняттях іноземної мови вимагає креативного підходу з боку викладача, адже педагогіка є наукою і мистецтвом одночасно, тому і підхід до вибору методів навчання має ґрунтуватися на творчості педагога.

Слід пам'ятати, що у викладанні будь-якої дисципліни, у тому числі й іноземної мови, в першу чергу необхідно визначити мету навчання, яка складається з формування знань, формування засобів діяльності (вмін та навичок), формування творчих здібностей та емоційно-ціннісної орієнтації [4, 18]. Тільки в залежності від мети навчання можна розроблювати програми та методику викладання, визначити засоби навчання, та в результаті цього побудувати ефективний навчальний процес.

І якщо з формуванням емоційно-ціннісної орієнтації, тобто мотивації вивчення предмету, у викладанні іноземної мови зараз майже не виникає проблем, бо необхідність володіння іноземними мовами, і в першу чергу, англійською, вже не викликає ні в кого сумнівів, то цього, на жаль, не можна сказати про перші три компоненти [2, 23]. Але чи можемо ми сподіватися, що побудоване таким чином викладання іноземної мови у вищій школі надасть можливість вирішити усі проблеми?

Розглядаючи проблеми викладання іноземної мови у вищій школі, необхідно вказати на базовий первинний рівень знань студентів. При засвоєнні нового матеріалу у студентів виникає багато труднощів, причина яких полягає саме у відсутності шкільної бази як такої або ця шкільна база, де люди повинні отримувати елементарні знання й навички в оволодінні іноземними мовами, виявляється надто слабкою і недостатньою [1, 78]. Вже не викликає здивованості той факт, що здобувши вищу освіту й пройшовши курс оволодіння іноземними мовами у багатьох престижних вузах країни, спеціалісти не вміють спілкуватися іноземною мовою навіть на побутовому рівні (про вільний рівень володіння мовою взагалі не йдеться). Через це вони вимушені знову йти на курси іноземних мов або до приватних викладачів, де методика навчання націлена саме на розвиток спілкування, на те, що людина буде мати змогу вести діалог без сторонньої допомоги перекладача.

Але й таке навчання не дає бажаних результатів, бо спрямоване на спілкування на побутовому рівні й не дає знань спеціальної лексики, можливості спілкування на професійні теми, ведення переговорів тощо, не кажучи вже про складання контрактів, угод, ділове листування (тобто вивчення ділової мови) [3, 11].

Таким чином, з усього вище сказаного можна виділити ще декілька основних проблем, які є актуальними при викладанні іноземної мови у вищій школі. В першу чергу це наявність застарілих програм та методик. Для того, щоб люди могли спілкуватися іноземними мовами слід створювати нові комунікативні програми та методики. Ні для кого не секрет, що найширше розповсюджена практика викладання іноземної мови у вузах шляхом перекладу спеціальних текстів не дає бажаного результату.

Не слід забувати також, що неможливо оволодіти жодною мовою, не знаючи досконало основ граматики тієї мови, яку вивчає людина. Ось і ще одна вагома проблема, яку необхідно вирішувати фахівцям. Граматику будь-якої мови можна вважати "мертвою", якщо вона не застосовується на практиці. І той факт, що люди, прослухавши курс іноземної мови, передбачений навчальною програмою, не вміють спілкуватися і не можуть застосовувати на практиці отримані знання, свідчить про необхідність активізації навчання, застосування сучасних методів (ділові ігри, проблемні ситуації тощо).

Студентам та слухачам вищих шкіл необхідно прищеплювати навички спілкування у широкому розумінні цього слова. Спеціалісти повинні вміти спілкуватися на належному рівні, як у побутовій, так і професійній сферах.

Очевидно, що використання новітніх методів та прийомів викладання є цілком виправданим при навчанні студентів немовних вищих навчальних закладів, оскільки дозволяє забезпечити оволодіння студентами професійними і комунікативними компетенціями, здібностями самостійно організовувати свою навчальну діяльність, активно і творчо брати участь в обговоренні та аналізі матеріалу, що вивчається, а також активно застосовувати отримані знання та вміння на практиці. Більше того, описані методи та технології дозволяють ефективно використовувати досить обмежений навчальний час, виділений на вивчення іноземної мови, переносючи основну частину роботи студентів з виконання завдань на самостійну і поза аудиторну

навчальну діяльність.

Отже, підводячи підсумки, можна визначити, що:

- навчальні програми потребують ґрунтовної переробки, виходячи з конкретних умов навчання, характерних для немовної вищої школи, і повинні враховувати психологічні вікові особливості студентів.
- слід враховувати мовні інтереси держави й розвивати культуру не тільки усного спілкування, а й культуру ділових паперів. У винаходженні шляхів вирішення цих основних проблем й полягає на даний момент завдання викладачів, фахівців, спеціалістів з іноземних мов.

ЛІТЕРАТУРА

1. Николаева С. Ю. Индивидуализация обучения иностранным языкам: Монография / С. Ю. Николаева – К.: Вища школа, 1987. – 140с.
2. Мечковская Н. Б. Социальная лингвистика / Н. Б. Мечковская – М: Аспект пресс, 2006. – 108.
3. Бердичевский А. Л. Оптимизация системы обучения иностранному языку / А. Л. Бердичевский – М.: Высшая школа, 2009.–102с.
4. Акмалдінова О. М., Письменна О.О. Іноземна мова як навчальна дисципліна в системі сучасної вищої технічної освіти / О. М. Акмалдінова, О. О. Письменна // Нові технології навчання: Наук.-метод. зб. – 2011. – Вип. 29. – 180с.

Резюме. Стаття посвячена проблемам преподавания иностранных языков в высших учебных заведениях и возможностям для их решения путём унификации учебного процесса и модернизации коммуникативных программ и методик, учитывая психологические и возрастные особенности студентов.

Ключевые слова: технологии, унификация, методическая система, знания, умения, преподавание.

The summary. The article is devoted to the problems of foreign languages teaching at schools of higher education and ways of their solving through unification of academic process and modernization of communicative syllabi and techniques taking into account psychological and age specifics of students.

Key words: techniques, unification, methodical system, knowledge, skills, teaching.

Одержано редакцією 14.11.2016 р.

УДК 378. 147

В.В. КОВАЛЮК, Т.М. ШИКУТА

ПРО ПИТАННЯ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВНЗ

Резюме. В статті розглядається питання розробки та широкого застосування новітніх концепцій використання прикладних програм як невід'ємної частини навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах.

Ключові слова: вищий навчальний заклад, прикладна програма, комп'ютер, іноземна мова, метод, технологія.

Сьогодні навряд чи можна віднайти навчальний заклад, де б не проводилась мовна підготовка майбутніх фахівців будь-якого профілю навіть на немовних факультетах. Іноземна мова стала домінантою в багатоаспектному процесі набуття студентами знань із спеціальних та гуманітарних дисциплін. Характерним нині у ВНЗ є питання вдосконалення розроблених програмних засобів і методика їх використання для формування навичок професійної комунікації. При цьому наголошується значення зворотного зв'язку у діалогічному спілкуванні. Варто зазначити, що програмні компоненти навчальних систем з іноземної мови, принципи складання алгоритмів навчання і методичних сценаріїв вимагають копіткої роботи, високого професіоналізму, філігранної майстерності з боку викладачів-мовників для підготовки і проведення кожного практичного заняття, без чого неможливе впровадження й ефективна реалізація інноваційних методів. Студенти мають бути впевнені, що з ними працюють професіонали з належною системою сервісної допомоги і технічної підтримки навчального процесу.

Помітний прискорений розвиток навчальних технологій з метою запровадження передової методики й методології викладання іноземної мови у вищих навчальних закладах України спонукає до створення нових концепцій використання конкретних, цікавих за змістом і формою прикладних програм як невід'ємної частини освітньої системи.

В історії методики викладання іноземних мов спостерігається певна еволюція розробки ефективних методів, яка завжди була обумовлена досягненнями споріднених наук і практичних досліджень. [1, с. 64]

Через недосконалість і невідповідність методів минулого новим завданням часто доводилось йти по найменш економному, важкому і далекому шляху, що не приводив до кінцевої мети – практичного володіння іноземною мовою. Останнім часом чимало зроблено для вдосконалення методики викладання іноземних мов і

ЗМІСТ

<i>Совтис Н.М.</i> Українізми в польській літературній мові XIX ст.	3
<i>Ясногурська Л.М.</i> Відображення свідомості нації у концептуальній та мовній картині світу	6
<i>Василькевич С.С.</i> Неологіка у мові інтернет та політичної комунікації	9
<i>Михальчук Н.О., Яцюрик А.О.</i> Місце компліменту в системі мовленнєвих актів та ілюктивна роль компліментів	13
<i>Денисюк Л.В.</i> Особливості функціонування займенника <i>IT</i> в сучасній англійській мові	17
<i>Кочубей О.С.</i> Аналіз структурних компонентів перекладацької компетентності фахівця	19
<i>Мороз Л.В., Дацюк А.В.</i> Британський газетний дискурс як контекст об'єктивації тендерних стереотипів	24
<i>Ясногурська Л.М.</i> Сучасні підходи до вивчення поняття концепт	28
<i>Краля І.В., Берташ В.О.</i> Мовна та концептуальна картини світу як відображення свідомості нації ..	32
<i>Бігунов Д.О.</i> До питання мовленнєвої поведінки особистості	35
<i>Трофімчук В.М., Гривіцька Р.В.</i> Застосування інтернет-технології у дистанційному навчанні іноземної мови	38
<i>Павелків К.М.</i> Психодого-педагогічні умови вивчення іноземної мови на немовних спеціальностях вищої школі	40
<i>Мороз Л.В., Мороз Н.М.</i> Місце та роль гри у системі навчання іноземної мови	43
<i>Романюк С.К., Захожа А.Ю.</i> Активні форми навчання іноземної мови в початковій школі	47
<i>Данілова Н.Р.</i> Опрацювання та застосування педагогічних інноваційних технологій на заняттях англійської мови	50
<i>Бойко Н.Г., Ковалюк В.В.</i> Застосування методу кейс-стаді у процесі викладання іноземних мов ...	52
<i>Ковалюк В.В., Ткач Т.В.</i> Фахова компетентність студентів та її формування засобами англійської мови	56
<i>Мороз Л.В., Коцвай Ю.Я.</i> Процес формування комунікативної компетенції у старшокласників на уроках іноземної мови	60
<i>Богачик М.С.</i> Особливості формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів англійської мови у контексті компетентнісного підходу	64
<i>Баталія Л.О., Ткач А.П.</i> Історія та розвиток альтернативного навчання в стандартних школах західнослов'янських країн (Чехія, Польща, Словаччина)	67
<i>Джава Н.А., Шевчук О.В.</i> Вміння творчого письма на середньому етапі навчання	69
<i>Черуха Н.В., Миколайчик А.П.</i> Раннє вивчення іноземної мови у вітчизняній і зарубіжній шкільній практиці	72
<i>Черуха Н.В., Брень О.В.</i> Про питання покращення результативності викладання іноземних мов у вищих навчальних закладах	74
<i>Ковалюк В.В., Шикута Т.М.</i> Про питання імплементації сучасних методів навчання іноземних мов у ВНЗ	76
<i>Мороз Л.В., Король О.Ю.</i> Про концепцію формування навичок письма при навчанні і іноземної мови студентів денної, заочної і дистанційної форм навчання вищого навчального закладу	81
<i>Кушнір Н.В., Лукашик О.В., Лавренюк Т.І.</i> Формування іншомовної компетентності майбутніх менеджерів зовнішньоекономічної діяльності в процесі фахової підготовки	84
<i>Романюк С.К., Городюк Н.Ю.</i> Інноваційні технології навчання на уроках англійської мови в початковій школі	86
<i>Івашкевич Е.Е.</i> Psycholinguistic paradigm of narrative discourse	89
<i>Івашкевич Е.З.</i> Aspects of social intellect of a teacher	93
<i>Верьовкіна О.Є., Сембай Н.Б.</i> Ways of encouraging second language acquisition in the classroom	97
<i>Бігунова С. А., Зубілевич М.І.</i> English somatic phraseological units of Latin and French origin	100
<i>Відомості про авторів</i>	103

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Заснований у 2009 р.

Відповідальний редактор збірника Петрівський Я.Б.
Відповідальний за підготовку збірника до видання Мороз Л.В.
Технічний редактор Ковалюк В.В.
Комп'ютерна верстка Ковалюк В.В., Краля І.В, Ясногурська Л.М.

Підписано до друку 26.12.2016 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 24,02. Обл. вид. арк. 17,39. Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет.

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

А – 43 Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2016. — 105 с.

ISBN 966 — 7281 — 09 — 03.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 81'243
ББК 81.2